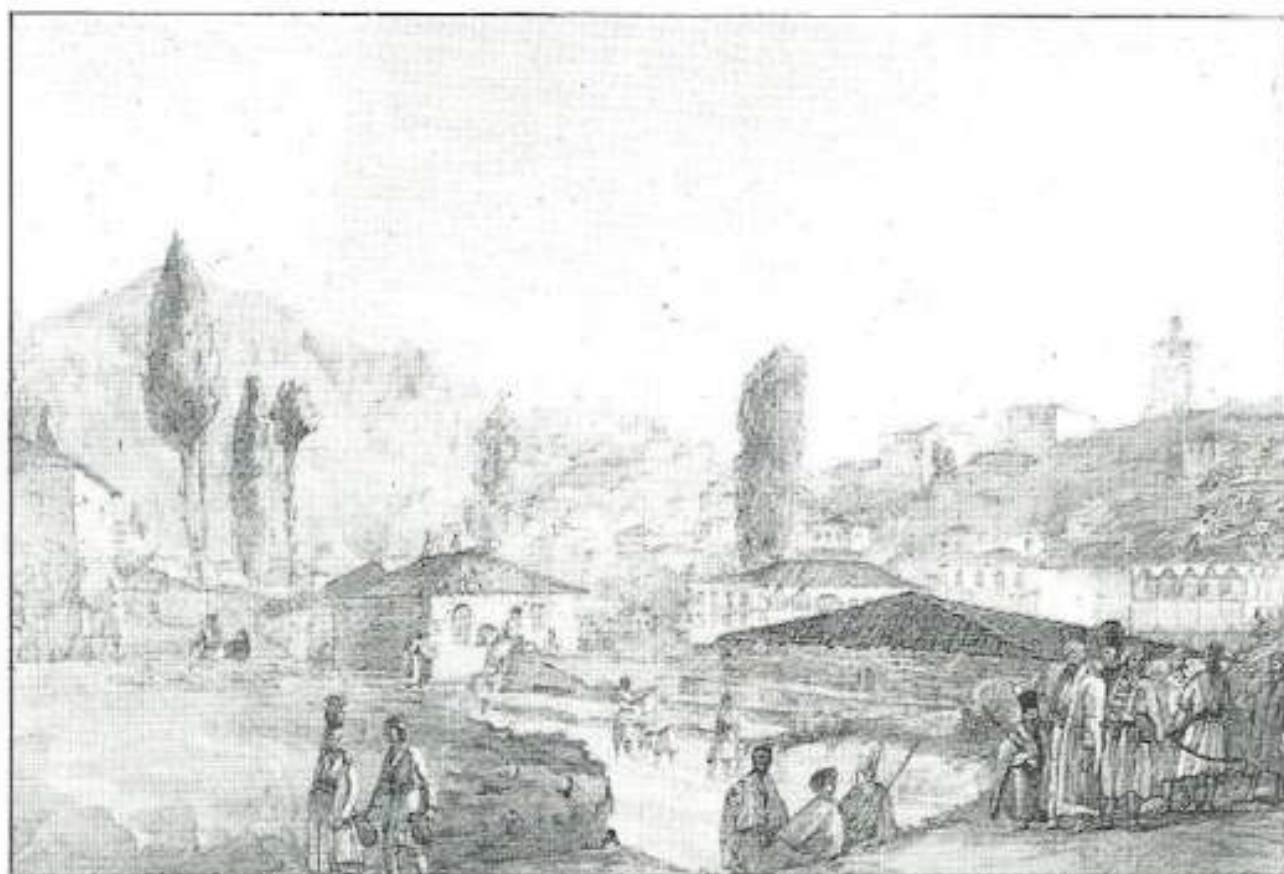

Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ ΤΟ 1821

Η Λεβάδεια το 1820

Η Απελευθέρωση της Λεβαδείας το 1821

Η πόλη μας ακολούθησε από τις πρώτες το ξέσπασμα του απελευθερωτικού αγώνα κατά των Τούρκων στην Πελοπόννησο της 25ης Μαρτίου 1821.

Η Λεβάδεια υπήρξε η κρυφή εστία των οπλαρχηγών της Στερεάς Ελλάδος και απ' αυτήν περνούσαν οι πρόκριτοι και οι οπλαρχηγοί όλης της Ρούμελης 3 χρόνια πριν προκειμένου να μνηθούν από της απεσταλμένης της Φιλικής Εταιρείας σ' αυτήν.

Άξονες γύρω από τους οποίους συσπειρώθηκαν όλοι οι Έλληνες της περιοχής ήσαν οι Ν. Νάκος, Ι. Λογοθέτης από τους πολιτικούς, και οι Αθανάσιος Διάκος, Βασ. Μπούσγος από τους στρατιωτικούς.

Σε σύσκεψη που έγινε στη Λεβαδειά την 22 Μαρτίου και έλαβαν μέρος ο Νικόλαος Νάκος, Ιωάννης Λογοθέτης, Ιωάννης Φιλήμωνος, Λάμπρος Νάκος, Αθανάσιος Διάκος, Βασίλειος Μπούσγος αποφασίστηκε να αναχωρήσει την 24 Μαρτίου ο Μπούσγος για την Πάτρα προκειμένου να συνατηθεί με τον μνημένο στην Εταιρεία Έλληνα πρόξενο της Ρωσίας Ιωάννη Βλασσόπουλο για να συντονίσουν τις επαναστατικές ενέργειές τους.

Ο Μπούσγος στο Γαλαξείδι πληροφορήθηκε την εξέγερση των Πατρών και αμέσως γύρισε στην Αράχωβα όπου αφού ενημέρωσε τους προκρίτους για τα συμβάντα και τους ζήτησε να να αποκόψουν την επαφή των Τούρκων μεταξύ Άμφισσας και Λεβαδείας συνέχισε την επιστροφή του εις Λεβαδειά.

Στο Ζεμενό όπου υπήρχε ένα πανδοχείο τη νύχτα της 25ης προς 26ης Μαρτίου ο Μπούσγος μαζί μ' ένα σύντροφό του σκότωσε τον Τούρκο Σελήμη και έναν Τουρκαλβανό ταχυδρόμο οι οποίοι έφεραν στον βοεβόδα της Λεβαδείας Χασάν Αγά γράμμα από τους Τούρκους της Άμφισσας ότι ξέσπασε επανάσταση στο Μωριά.

Ο Διάκος και οι πρόκριτοι της Λεβαδείας αμέσως αποφασίζουν να επαναστατήσουν, σ' αυτό τους διευκολύνει και η εξαπάτηση που έκαναν στον Χασάν Αγά. Ο Διάκος που όταν του ζήτησε εξηγήσεις ο Βοεβόδας για ότι έγινε στο Ζεμενό και ότι ετοιμάζονται οι Έλληνες για επανάσταση, τον έπεισε πως κινδύνευε δήθεν από τον Ανδρούτσο ο οποίος θα στρεφόταν εναντίον του. Ο Βοεβόδας που πάντα είχε αυτόν τον φόβο έδωσε «μπουγιουρντί» στον Διάκο να συγκεντρώσει όσα όπλα ήθελε προς απόκρουση εναντίον του Ανδρούτσου. Ο Διάκος συγκεντρώνει τους ένοπλους στην Μονή Λυκούρεση.

Ο ξεσηκωμός παίρνει σάρκα και οστά στον Όσιο Λουκά την 26η Μαρτίου όπου ο Ησαΐας Σαλώνων παρουσία του Φιλικού Ζαρείφη και του επισκόπου Αταλάντης ευλογεί την σημαία της Επανάστασης και ο Διάκος δίνει εντολή στους προκρίτους των χωριών να φύγουν αμέσως για τα χωριά τους, να θα-

νατώσουν τους επιφανέστερους Τούρκους και να συγκεντρωθούν έξω από τη Λεβάδεια, στον προφήτη Ηλία. Ο ίδιος συνέλαβε τον Αστυνόμο του Διστόμου, αδελφό του Βοεβόδα Λεβαδείας και την νύχτα της 28 - 29 Μαρτίου συναντά τους εξεγερθέντες στο δυτικό άκρο της πολεως στον προφήτη Ηλία.

Το πρωί της 29ης Μαρτίου απελευθερώνει τους ομήρους πρόκριτες γέρο Νάκο και Λογοθέτη με τον αδελφό του βοεβόδα.

Οι Τούρκοι έχουν πλέον αντιληφθεί τι τους περιμένει και έχουν πάρει τις εξής θέσεις αμύνης:

Ο Βοεβόδας Χασάν Αγάς και η συντριπτική πλειοψηφία των Τούρκων με τα γυναικόπαιδά τους στο Κάστρο, στην πόρτα του οποίου έχουν ταμπουρωθεί Αλβανοί.

Στο οχυρό και υψηλό Πύργο της Ώρας αρκετοί Τούρκοι με αρχηγούς τον πρώην Βοεβόδα Καρά Ισμαήλ Αγά και τον Δεμήρ Μπέη Κοστούρη με 200 περίπου άντρες.

Στο σαράι του Βοεβόδα που ήταν στην Κρούα δίπλα στην Έρκυνα υπάρχουν οπλισμένοι 50 Αλβανοί.

Στο σαράι του Μερ - Αγά κοντά στο πάνω τζαμί έχουν αποκλεισθεί 40 Τούρκοι.

Στο σπίτι ενός Τιτάνιου Αράπη ονομαζόμενου Φρέση υπάρχουν 10 περίπου Τούρκοι.

Ακόμη αποκλεισμένοι στα σπίτια τους με ελάχιστη δύναμη είναι οι Σουλεϊμάν Ποταμάς, ο Ιμβραχήμ Αγάς, ο Ζαήμ Αγάς, ο Μουλ Αχμούσης, ο Σουλάτσης κ.λπ.

Οι οπλισμένοι Αλβανοί ήσαν συνολικά γύρω στους 800 - 1000 άνδρες.

Την νύχτα της 29ης - 30ης Μαρτίου όλα τα κατάλληλα μέρη της πόλης καταλαμβάνονται από αρματωμένους Έλληνες μπροστά ο Μπούσγος με τον Αραχωβίτη Σιμαρέση κρατώντας τη σημαία του Αγίου Γεωργίου.

Οι συμπολίτες μας διηρημένοι κατά συνοικίες και φέροντες σημαίες των εκκλησιών της Παναγίας, του Αγίου Δημητρίου και του Αγίου Νικολάου ενώνονται με τον Διάκο.

Η πρώτη επίθεση γίνεται κατά του φρουρίου, πρωτοπαλλήκαρα ο Τριαντάφυλλος Μπουγιουκλής Λεβαδεύς και ο Ανδριτσάκος Βέργος Πελοποννήσιος παλαιός και ατρόμητος στρατιώτης πρώτα του Οδυσσέα και τώρα του Διάκου.

Ο Μπουγιουκλής τραυματίζεται την ώρα που ο Διάκος δίνει το σύνθημα

της γενικής επίθεσης όσως ανθίστανται μέσα στην πόλη και την στενή πολιορκία του Κάστρου και της Ώρας.

Μετά από λυσσαλέες μάχες σώμα προς σώμα οι Τουρκαλβανοί μέσα στην πόλη αρχίζουν να εξοντώνονται να τρέπονται σε φυγή ή να παραδίνονται.

Στο σαράι του Σουλεϊμάν τραυματίζεται σοβαρά ο Μπούσγος και σκοτώνεται ο Αθανάσιος Αντάρας. Έξω από το μέγαρο του Βοεβόδα στο σημείο όπου είναι ο "Μύλος του Ανδρικόπουλου" σήμερα, τραυματίζεται ελαφρά ο Διάκος και δένει την πληγή του με ένα κομμάτι που σχίζει από τη φουστάνελλα του, εκεί μετά γίνεται άγρια συμπλοκή όπου ο Διάκος χάνει 10 άνδρες και τραυματίζονται άλλοι 5, η αντίσταση των Τουρκαλβανών μέσα στην πόλη εξολοθρεύεται ολοσχερώς.

Την 31η Μαρτίου οι Τουρκαλβανοί παραδίδουν μετά από συνεννόηση με τον Ιωάννη Λογοθέτη την κάτω πύλη του φρουρίου στον Αθανάσιο Διάκο με αντάλλαγμα την ελευθερία τους.

Έτσι μοιραία οι Τούρκοι του Κάστρου παραδίδονται, καταθέτοντας τα όπλα τους.

Ο προεστός Μανωλάκης Σπυριδωνας κάνει την καταγραφή των λαφύρων και τα μοιράζει δίκαια σε όσους δεν είναι αρματωμένοι. Τελευταίος θύλακας αντίστασης των Τούρκων η Ώρα. Μετά από επίθεση όπου χάνεται ο Λεβαδεύς Χρήστος Ιωάννου, αναγκάζονται σε παράδοση και αυτοί. Έτσι ξημερώνοντας 1η Απριλίου ημέρα Παρασκευή στο Κάστρο και την Ώρα κυμάτιζαν οι Ελληνικές σημαίες.

Οι καμπάνες κτυπούν χαρμόσυνα, η Λεβαδειά είναι ελεύθερη, στο Σταροπάζαρο, εκεί που είναι σήμερα η Μητρόπολη, όλος ο λαός ζητωκραυγάζει τον αρχηγό τους με τ' άξια παλληκάρια του.

Ο Διάκος ανεβαίνει στον εξώστη και βγάζει τον πρώτο του λόγο στους ελεύθερους, πλέον πολίτες. Τα λόγια που είπε σύμφωνα με τις σημειώσεις που κράτησε ο Βασίλης Μπούσγος είναι «ότι ουδεμίαν αμφιβολίαν είχε, ότι τα πράγματα ήθελον αποβή, ως απέβησαν και ότι είχεν ελπίδας περί της τελείας απελευθερώσεως του Γένους, διότι τούτο είναι του Θεού θέλησις, συνεβούλευσε δε τοίς πάσι την ομόνοιαν και την αυταπάρνησιν, ως τα μόνα φοβερά όπλα εις χείρας λαού, πολεμούντος προς απόκτησιν της ελευθερίας του, και παρώτρυνε πάντας να παρασκευασθώσιν έτσι μάλλον, και να μην επαναπαυθώσιν εις τας μέχρι τούδε δάφνας των, διότι ο φοβερός αγών μόλις ήρξατο, τα δε δεινότερα εν τω μέλλοντο επίκεινται, δεν πρέπει, έλεγε, να φεισθώμεν ουδεμιάς θυσίας, εις την φωνήν της πατρίδος, εάν δε πράγματι αγαπώμεν ταύτην, και επιθυμώμεν να ιδώμεν αυτήν ελευθέραν, και μεγάλην, πρέπει εν ανάγκη να προσφέρωμεν, παν ότι έχομεν αγαθόν, και την ζωήν ημών

αυτήν, εις τον βωμόν της χάριν της ελευθερίας να μη προτιμήσωμεν δε ποτέ να ζώμεν δούλοι, αλλά να αποθάνωμεν ελεύθεροι με τα όπλα εις τας χείρας». Και τελείωσε την ομιλία του απαγγέλοντας μέσα σε ατμόσφαιρα αποθεώσεως τους γνωστούς στίχους του Ρήγα.

«Καλλύτερα μιάς ώρας ελεύθερη ζωή
παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή»

Ζήτησε δε από το πλήθος των ελευθέρων επαναστατημένων να καθικετεύσουν τον Θεό της Ελλάδος, τον Θεό της Χριστιανοσύνης να ευλογήσει τον ιερώτατο αγώνα.

Το πλήθος με δάκρυα στα μάτια ζητωκραύγασε:

«Ζήτω ο ιερός ημών αγών!»

«Ζήτω η Πατρίς!»

«Ζήτω η αρχηγός ημών!»

Στην Αγία Παρασκευή εφάλει κατανυκτική δοξολογία υπέρ της ευοδώσεως του Ιερού Αγώνα.

Ηυλόγησαν δε και καθηγίασαν την ιερή αυτή τελετή ο Αγιώτατος Μητροπολίτης Αθηνών Διονύσιος, οι αείμνηστοι επίσκοποι Αμφίσσης Ησαΐας και Αταλάντης Νεόφυτος.

Παρευρέθησαν δε και οι απόστολοι της Φιλικής Εταιρίας Αθανάσιος Ζαρείφης και Δήμος Αντωνίου. Ήσαν ακόμη οι πρόκριτοι του τόπου και άπειρο πλήθος απ' όλη την επαρχία.

Η ωραιότερη δε στιγμή ήταν ο Αθανάσιος Διάκος ύψωσε την σημαία του, η οποία ήταν λευκή έχοντας από την μία όψη τον Άγιο Γεώργιο να σκοτώνει τον Δράκοντα, από την άλλη δε ήσαν κεντημένες με κυανή μετάξη οι λέξεις «Ελευθερία η θάνατος», στην κεφαλή δε του ακοντίου υπήρχε ο Σταυρός.

Μετά το τέλος της τελετής ο λαός ανεκήρυξε προσωρινούς Κυβερνήτες της Ανατολικής Ελλάδος τους Νικόλαο Νάκο, Ιωάννη Λογοθέτη και Ιωάννη Φίλωνα, οι οποίοι ονομάσθηκαν «Κόνσολοι», με πρόταση δε αυτών ανακηρύχθηκε ο Διάκος αρχηγός των όπλων Λεβαδείας, οι δε Β. Μπούσγος, Ν. Σιμερέσης, Μ. Τριανταφυλλύνας και Ι. Λάμπας πεντακοσίαρχοι.

Αυτές υπήρξαν οι πρώτες ημέρες του ξεσηκωμού κατά των Τούρκων στην Λεβάνεια, στιγμές που δεν πρέπει να ξεχνάμε, πρόσωπα που πρέπει να υμνούμε, γιατί οι λαοί που σέβονται την Ιστορία τους, προάγουν τον πολιτισμό, την ειρήνη, την αγάπη μεταξύ των ανθρώπων.